

Minuta ședinței Consiliului Consultativ din 9 octombrie 2017

9 octombrie 2017, 10.00 – 12.30

Introducere

Președintele ANCOM le urează bun venit participanților și prezintă Agenda întâlnirii.

1. Adoptarea Agendei

Președintele ANCOM enumeră documentele supuse dezbaterii și cere observații asupra agendei, care conține **minuta ședinței Consiliului Consultativ din 15 decembrie 2016, Proiectul de decizie privind identificarea piețelor relevante din sectorul comunicațiilor electronice corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, respectiv corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte mobile, respectiv proiectele de decizie privind desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe respectivele piețe și impunerea obligațiilor specifice**, precum și **sinteza observațiilor** pe marginea acestui proiect.

În lipsa oricăror remarci, agenda este adoptată în forma propusă de ANCOM.

2. Minuta întâlnirii anterioare

Președintele ANCOM solicită observații cu privire la documentul nr. 2, *Minuta ședinței Consiliului Consultativ din 15 decembrie 2016*. În lipsa oricăror remarci, Președintele declară minuta aprobată.

3. Proiectul de decizie privind identificarea piețelor relevante din sectorul comunicațiilor electronice corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, respectiv corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte mobile, respectiv proiectele de decizie privind desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe respectivele piețe și impunerea obligațiilor specifice

Președintele ANCOM îi dă cuvântul dnei Dana SIMA, Șef serviciu, Serviciul Analize și Studii de Piață, ANCOM, pentru a prezenta sinteza observațiilor pe marginea proiectului de decizie discutat în cadrul ședinței. **Reprezentanta ANCOM** prezintă sinteza observațiilor primite de Autoritate de la respondenți în perioada de consultare publică a proiectului, 06.06-07.07.2017.

Reprezentantul ANCOM realizează o scurtă trecere în revistă a principalelor observații care au generat modificări corespunzătoare în proiectul de decizie al Autorității, motivând totodată decizia ANCOM de a nu da curs altor observații primite în perioada de consultare.

Toate comentariile și observațiile primite pe marginea proiectului de decizie, precum și răspunsurile oferite de către Autoritate pot fi consultate în documentul de sinteză a observațiilor, elaborat de ANCOM în urma procesului de consultare publică și publicat pe site-ul Autorității.

Președintele ANCOM solicită observații suplimentare față de cele transmise în perioada de consultare publică pe marginea **proiectului de decizie** aflat la punctul 3 pe agenda ședinței Consiliului Consultativ, în măsura în care există argumente noi față de cele prezentate deja.

Reprezentantul RCS & RDS observă că proiectul de decizie ANCOM nu susține interesele utilizatorilor finali și nici competiția pe piață, argumentând că analiza prin care Autoritatea amână recalcularea tarifelor de terminare nu are la bază costurile reale ale operatorilor, interesele utilizatorilor sau competiția din piață. Reprezentantul RCS & RDS consideră analiza ANCOM se bazează pe o serie de elemente distorsionate și că, de exemplu, datele arată că ultima modificare a tarifelor de terminare operată în anul 2014 a generat rezultate pozitive în piață, mai exact traficul în afara rețelei a crescut semnificativ și a fost corelat direct cu scăderea de pe piața de gros. Reprezentantul RCS & RDS adaugă observația că minuta ANCOM din 15 decembrie 2016 menționa că Autoritatea va demara analizele cu privire la tarifele de terminare și va elabora modele de cost corespunzătoare, însă acest lucru nu s-a întâmplat. În plus, reprezentantul RCS & RDS menționează că a pus la dispoziția Autorității date colectate de o companie independentă, care arată că nivelul tarifelor de terminare din România la puncte mobile este cel mai mare din Europa raportat la puterea de cumpărare și valoarea ARPU și, în plus, este mai mare decât cel mai recent calcul al mediei europene, care are altă valoare față de cea pe care s-a fundamentat analiza ANCOM. Reprezentantul RCS & RDS menționează și faptul că există țări precum Franța sau Spania, cu un relief asemănător României, care sunt la a doua revizuire a tarifelor de interconectare pe baza costurilor reale de furnizare a serviciilor. În plus, Austria sau Ungaria au tarife de interconectare mai mici decât România. Reprezentantul RCS & RDS consideră că analiza ANCOM ignoră puterea de cumpărare și venitul mediu al românilor, precum și faptul că traficul în afara rețelei a crescut semnificativ, iar investițiile operatorilor din România în ultimii opt ani au rămas aceleași, însemnând că scăderile anterioare ale tarifelor nu au generat efecte negative asupra acestora. Totodată, reprezentantul RCS & RDS aduce în discuție observația Consiliul Concurenței, care a precizat că recalcularea tarifelor de interconectare pe baza costurilor reale trebuie să fie primul element pentru o analiză de piață pe acest subiect. În încheiere, reprezentantul RCS & RDS solicită ANCOM să facă public raportul cost-beneficiu care a stat la baza analizei Autorității pentru amânarea recalculării tarifelor, adăugând că investițiile masive ale operatorilor sunt în serviciile de internet, nu în cele de voce. Reprezentantul RCS & RDS precizează că ANCOM trebuie să regândească reevaluarea tarifelor ținând cont atât de faptul că operatorii folosesc aceeași infrastructură, cât și de opinia Consiliului Concurenței și fundamentarea pe costuri a tarifelor, precum și de necesitatea de a proteja utilizatorii finali care să nu fie nevoiți să plătească tarife mai mari decât ar trebui. Reprezentantul RCS & RDS consideră că Autoritatea a avut un excedent financiar anul precedent, așadar ar trebui să poată implica resursele necesare pentru o analiză complexă a tarifelor de interconectare.

Reprezentantul ANCOM menționează, în răspuns, că nu este vorba de o neconcordanță între ce s-a discutat în cadrul ședinței Consiliului Consultativ de la finalul anului 2016 și situația din prezent, deoarece ANCOM a precizat atunci că, după adoptarea măsurilor de reglementare pe piețele relevante de terminare la puncte fixe și mobile, va fi revizuit și modelul de cost. În plus, reprezentantul ANCOM observă că studiul menționat de reprezentantul RCS & RDS include mai multe erori: de exemplu, tarifele de terminare nu sunt stabilite pe baza puterii de cumpărare, ci pe baza costurilor pe care le înregistrează un operator ipotetic eficient, iar o creștere a volumului nu determină și o scădere a tarifului, fiind totodată corelat cu investițiile operatorilor. Tarifele de terminare au fost determinate de ANCOM pe baza unui model LRIC pur bazat pe o serie de previziuni, iar modelul menționează o creștere de volum care va conduce la o creștere proporțională de investiții. Există previziuni de trafic și modificări de prețuri pentru echipamente

până în 2020, astfel că analiza ANCOM este de actualitate în prezent și sunt luate în calcul modificările din piață.

Reprezentantul RCS & RDS întreabă care este valoarea traficului previzionat de model pentru anul în curs și completează cu observația că alte țări au constatat modificări în piață, ceea ce a condus la modificări ale tarifului și consideră că, în mod similar, ANCOM ar trebui să reevalueze modificările din piață ulterioare deciziei din 2014, care s-a bazat pe calcule din 2010-2012. În plus, reprezentantul RCS & RDS consideră că tariful de interconectare la puncte mobile ar trebui să fie foarte apropiat de cel de terminare la puncte fixe și reiterează necesitatea unui calendar mai strâns față de termenul 2018, reiterând că amânarea recalculării tarifelor aduce dezavantaje utilizatorilor finali.

Reprezentantul ANCOM răspunde că nu este vorba de o amânare a reevaluării tarifelor de interconectare, fiind urmați pașii procedurii normale în această situație. ANCOM așteaptă recomandarea Comisiei Europene, care va fi finalizată până la finalul anului în curs ori cel mai târziu în trimestrul I al anului 2018, astfel că analiza ANCOM va putea include și noile sugestii din recomandarea Comisiei, modelul urmând a fi dezvoltat de Autoritate în anul 2018 cum a fost anunțat, fiind dependent și de un proces de achiziție publică, motiv pentru care nu poate fi făcută o estimare exactă de finalizare a noului model. Cu privire la calculul cost-beneficiu, reprezentantul ANCOM adaugă ideea că ar fi inoportun și s-ar consuma inutil o serie de resurse atât la nivelul operatorilor cât și al ANCOM dacă Autoritatea ar fi început procesul de reevaluare a tarifelor în acest moment, dat fiind că noile dispoziții UE ar putea schimba datele problemei.

Reprezentanta Orange subliniază că tariful din România se află între media normală și cea ponderată la nivel european, iar în Europa are loc o schimbare de paradigmă în care trebuie să se încadreze și România, menționând că susține poziția ANCOM de a aștepta propunerile de reglementare europeană, dat fiind că se dorește o armonizare europeană calculului tarifelor, altfel poate fi creată o debalansare între utilizatorii din România și cei din alte state, în contextul unei piețe unice. Reprezentanta Orange consideră că un nou calcul pentru tarifele de terminare a apelurilor trebuie făcut după adoptarea unui nou Cod telecom european și adaugă că furnizorul pe care îl reprezintă susține poziția ANCOM, pe care o consideră corectă și în avantajul pieței din România, unde sunt tarife dintre cele mai mici din Europa, cu o concurență puternică, în beneficiul utilizatorilor finali.

Reprezentanta Vodafone susține poziția exprimată Orange și ANCOM, pe care o consideră echilibrată și care nu irosește resurse inutil, prin demararea unui nou proces de analiză înainte de a vedea direcția agreată de Comisia Europeană. Impunerea obligației de trecere la interconectarea IP susține și ea decalarea recalculării modelului LRIC pur, mai ales în contextul în care nu au fost modificări semnificative în structura rețelelor operatorilor. România are cele mai scăzute prețuri din Europa, astfel că utilizatorii nu ar fi prejudiciați de o amânare de câteva luni a recalculării tarifelor de terminare. Reprezentanta Vodafone aduce în plus în discuție diferențierea apelurilor de terminare pentru țările din afara UE, menționând că 19 state membre aplică deja tarife diferențiate pentru aceste țări, iar CE a fost de acord cu deciziile adoptate de autoritățile de reglementare, existând un document BEREC ce detaliază acest lucru și solicită, în acest context, ca ANCOM să găsească o soluție și pentru operatorii din România, care adesea plătesc tarife de terminare către țările din afara UE chiar și de 20 de ori mai mari comparativ cu situația din UE.

Reprezentantul ANCOM menționează în răspuns că raportul BEREC nu prezintă o poziție comună a statelor membre, ci doar situația de fapt, iar CE nu s-a pronunțat până acum asupra diferențierii tarifelor de terminare pentru țările UE/ non-UE, ci doar cu privire pe afectarea comerțului în UE. În privința plăților mari pentru tarifele de terminare către statele non-UE, ANCOM a precizat în expunerea de motive modul în care s-ar putea rezolva aceste situații în care statele respective ar încălca acorduri internaționale pentru liber schimb. Autoritatea nu poate rezolva această problemă prin reglementarea tarifării diferențiate.

Reprezentanta Telekom susține, la rândul său, poziția echilibrată adoptată de ANCOM, dat fiind că analiza de trafic și cea de elemente de rețea arată că nu au apărut modificări semnificative față de analiza anterioară. În ceea ce privește problema tarifelor diferențiate, reprezentanta Telekom menționează că menținerea acestor diferențe va genera un efect direct asupra utilizatorilor finali, fiind singura variantă de acoperire a costurilor din partea operatorilor, dat fiind că se creează un export de venituri ale operatorilor din România către țările din afara UE.

Reprezentanta UPC aduce în discuție punctul II.3.1 din Sinteza observațiilor pe marginea proiectului de decizie ANCOM, mai exact furnizarea în paralel a serviciilor de interconectare atât pe suport IP, cât și pe suport TDM, solicitând un punct de vedere al Autorității cu privire la posibilitatea ca părțile să prelungească, de comun acord, perioada de utilizare, iar trecerea la IP să nu condiționeze utilizarea tehnologiei TDM. În continuare, reprezentanta UPC face referire la punctul II.4.1 privind existența a minim două puncte de interconectare în camera de tragere din rațiuni de redundanță geografică, întrebând dacă, în contextul în care condiționarea trecerii la STM1 depinde și de încărcările în aceste puncte, ANCOM consideră că pentru trecerea la STM1 operatorii vor impune și condiții suplimentare sau dacă este suficientă prezența în două puncte indiferent de nivelul de încărcare. O altă întrebare adresată de reprezentanta UPC se referă la motivul pentru care condiționarea de prezență în două puncte de interconectare este menționată doar pentru STM1 dar nu și pentru 2 Mbps, în contextul în care transportul se face tot pe fibră. Reprezentanta UPC solicită în plus o clarificare referitoare la cele două puncte de interconectare, anume dacă obligativitatea reglementată de ANCOM se referă strict la două puncte fizice sau există o a doua condiție, mai exact dacă se referă la două puncte fizice și o anumită încărcare.

Reprezentanta ANCOM răspunde că ANCOM a prevăzut numai obligațiile operatorilor pentru varianta în care operatorii nu ajung la un acord, însă aceștia au în continuare posibilitatea negocierii și stabilirii de comun acord a utilizării în paralel a tehnologiei TDM. În ceea ce privește trecerea la STM1, ANCOM a reglementat existența celor două puncte de interconectare doar pentru asigurarea redundanței, în situația în care părțile nu ajung la un comun acord, însă atâta timp cât există un acord comun privind lipsa redundanței este libertatea comercială a operatorilor de a menține de-al doilea punct doar pentru redundanță, fără a fi necesar să se prevadă un nivel maxim de încărcare. Referitor la motivul pentru care condiționarea de prezență în două puncte de interconectare este menționată doar pentru STM1 dar nu și pentru 2 Mbps, reprezentanta ANCOM menționează că prevederile au fost introduse pentru a răspunde unei probleme concurențiale identificată pe piață legată de interconectarea SMT1, astfel că revenirea la reglementarea legate de 2 Mbps nu este oportună dat fiind că se trece la noile tehnologii. În plus, reprezentanta ANCOM clarifică obligativitatea privind cele două puncte de interconectare, arătând că este vorba doar de două puncte fizice.

Reprezentanta Orange reia discuția referitoare la diferențierea tarifelor pentru țările UE față de cele din afara UE, subliniind că acceptarea de către CE a măsurilor de diferențiere luate în anumite state înseamnă implicit că CE este favorabilă diferențierii. Mai multe state au semnat, ca și România, acordul de la Marrakesh și aplică, totuși, tarife diferențiate. În condițiile în care tarifele de interconectare din România sunt la nivelul mediei UE și operatorii din România trebuie să plătească tarife foarte mari țărilor non-UE, o reglementare ANCOM în favoarea diferențierii tarifelor ar conduce la obținerea unor tarife mult mai bune și la o putere mai mare de negociere. Operatorii din România nu au putere de negociere directă și au nevoie de sprijinul Autorității în acest sens. Un alt aspect menționat de reprezentanta Orange se referă la prelungirea termenelor de negociere, cu care este de acord, însă observă că termenul acordului de negociere se prelungește doar dacă se depășește numărul de 10 cereri pe lună, solicitând reducerea pragului de la 10 la 3 cereri, în contextul volumului foarte mare de muncă implicat. În plus, reprezentanta Orange aduce în discuție posibilitatea de a păstra interconectarea TDM paralel cu interconectarea IP pentru o perioadă de trei luni de la trecerea la interconectarea IP, pentru a avea siguranța funcționării optime.

Reprezentantul ANCOM menționează în răspuns că principalul argument pentru nediferențierea tarifelor pentru țările UE față de cele din afara UE a fost cel legat de bariera legală, iar CE nu a analizat prevederile din perspectiva acordului de la Marrakesh, ci din perspectiva legislației UE. Ministerul Afacerilor Externe (MAE) se referă la acordul de la Marrakesh atunci când precizează că statul român nu poate pune în aplicare diferențierea tarifelor. În expunerea de motive ANCOM a precizat o metodă prin care poate fi rezolvată punctual această problemă, anume dacă țara parteneră nu respectă acordul, operatorii pot aplica un tarif mai mare și trebuie să sesizeze autoritățile. În ceea ce privește prelungirea termenelor de negociere, există o prelungire pentru primul an de 90 zile de negociere a contractului pentru interconectarea IP. În legătură cu posibilitatea păstrării interconectării TDM în paralel cu interconectarea IP, reprezentantul ANCOM arată că aceasta se poate face pe baza unei negocieri între părți, în condițiile în care se fac teste în avans, iar mulți operatori au deja experiență în piață în interconectarea IP. Vor fi discutate aspectele tehnice legate de interoperabilitate în cadrul grupului de lucru, astfel încât până la jumătatea anului 2018 să fie finalizată decizia privind condițiile tehnice de interconectare IP pentru voce.

Reprezentantul NetConnect readuce în discuție problema diferențierii tarifelor de terminare pentru țările din afara UE, menționând că există diferențe de până la 50 de ori cu Ucraina sau Serbia, iar cu Moldova chiar și de 100 de ori. Reprezentantul NetConnect menționează că mijloacele propuse de ANCOM nu au aplicabilitate în negocierile cu operatorii străini, solicitând totodată Autorității să ia în calcul diferențele uriașe existente între tarife. **Reprezentanta Vodafone** adaugă ideea că diferențele menționate au un impact direct asupra utilizatorilor finali din România, dat fiind că orice apel originat de un utilizator din România către aceste țări va reflecta acest cost. În plus, **Reprezentanta UPC** subliniază că, în cazul Moldovei, tarifele sunt reglementate de autoritatea din Moldova dar numai pentru traficul național, în timp ce pentru cel internațional se creează diferențe mari.

Reprezentantul RCS & RDS intervine pentru a sublinia că tarifului de terminare la puncte mobile ar trebui analizat din perspectiva utilizatorului final, care trebuie protejat de ANCOM dat fiind că acest tarif are o pondere importantă din costul final și nu poate fi reglat prin mecanismele pieței, ci trebuie reglementat, iar ajustarea lui poate stagna sau dinamiza piața. Faptul că România are prețurile cele mai scăzute din Europa ar trebui să determine ca și tarifele de interconectare să fie printre cele mai mici, dat fiind puterea de cumpărare a utilizatorilor. Reprezentantul RCS & RDS reiterează solicitarea către ANCOM de a reanaliza tarifele de terminare din perspectiva utilizatorilor.

Reprezentantul ANCOM precizează că Autoritatea a oferit deja un răspuns pe acest subiect.

Reprezentanta Vodafone reia discuția referitoare la prelungirea termenelor de negociere și apreciază că este necesară extinderea acestora, iar în perspectiva grupului de lucru care urmează să discute acest subiect solicită ca termenele prevăzute să fie stabilite ulterior adoptării deciziei privind condițiile de furnizare a serviciilor IP, considerând că un număr de 10 cereri pe lună este mult prea mare. Reprezentanta Vodafone întreabă dacă este suficient ca operatorii să aibă o singură cameră de tragere disponibilă și ce se întâmplă dacă operatorul nu este prezent într-o cameră situată la o distanță de 150 m. În completare, **reprezentanta UPC** menționează că în unele cazuri distanțele depășesc cu foarte puțin limita de 150m, de exemplu fiind situate la distanțe de 170m sau 280m, deoarece Neticity nu a făcut toate camerele de tragere la distanța de 150m, dar conform definițiilor ANCOM trebuie aplicate alte tarife dacă se depășesc 150m pentru că este vorba de un punct intermediar. În București operatorii sunt de acord să se interconecteze inclusiv la 230 m, dar conform definiției ANCOM aceasta este o situație de interconectare la un punct intermediar și se tarifează diferit, astfel că reprezentanta UPC solicită precizări suplimentare în decizia ANCOM care să clarifice aceste aspecte.

Reprezentanta ANCOM menționează în răspuns că în general se consideră că punctul de acces este conectat la canalizația subterană și că este o distanță proporțională, iar în cazul în care există

o cameră de tragere mai departe în principiu ea poate fi luată în considerare, dar în general toate punctele de acces ar trebui să aibă o cameră de tragere care să se încadreze în cerințe. Dacă există motive tehnice justificate și rezonabile ale operatorului, acesta le poate prezenta ANCOM pentru o analiză punctuală. ANCOM poate reanaliza distanța atunci când vor fi stabilite condițiile de interconectare IP și tarifele auxiliare. Decizia Autorității a stabilit doar condițiile minime pentru interconectare, iar alte condiții mai avantajoase sunt acceptabile în măsura în care sunt acordate tuturor solicitanților.

În lipsa altor observații, **președintele ANCOM** consideră **Proiectul de decizie privind identificarea piețelor relevante din sectorul comunicațiilor electronice corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe, respectiv corespunzătoare serviciilor de terminare a apelurilor la puncte mobile, respectiv proiectele de decizie privind desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe respectivele piețe și impunerea obligațiilor specifice** adoptat în forma suspusă plenului Consiliului Consultativ, fără alte modificări. Decizia va fi transmisă Comisiei Europene și BEREC în procesul de consultare europeană, care va dura 30 de zile.

În final, președintele ANCOM le mulțumește participanților pentru prezență și declară ședința închisă.